

4. Ilustrovana dječja prava (Kartice sa dječjim pravima)

Na početku, dječja prava su prije svega bila pravni instrument. U školskom kontekstu, međutim, jasno je da se svaki član treba shvatiti i interpretirati iz perspektive ciljne grupe. Kartice sa dječjim pravima pomažu da se dosegne cilj razvoja razumijevanja i primjene ovih prava. Kartice se mogu koristiti na različite načine:

- Ilustracija i tekst se mogu isjeći i zalijepiti poledinom kako bi se dobile dvostrane kartice. Na ovaj način se mogu dobiti kartice za kviz. Učenici mogu da testiraju sebe ili druge.
- Ilustracija i tekst se mogu isjeći i od njih napraviti memorijske kartice. Na ovaj način, djeca mogu naučiti dječja prava dok se zabavljaju i igraju igru.
- Ilustracije se mogu isjeći i poređati prema različitim kriterijumima:
 - Mogu se svrstati prema četiri kriterijuma (učešće: pravo učešća; dostizanje našeg potencijala: pravo na lični razvoj; dobar život: pravo na opstanak; biti zaštićen od povrjeđivanja: pravo na zaštitu).
 - Oni se mogu grupisati u kategorije od lične vrijednosti: Šta je bitno u mom životu? Koja su pitanja relevantna za moju zemlju, moju zajednicu, moju školu?
 - Ilustracije i drugi isječci iz časopisa, novinskih članaka mogu se sakupiti za predstavljanje sličnih tema.
 - Učenici mogu dobiti inspiraciju na osnovu ovih ilustracija i nacrtati svoje lične ilustracije dječjih prava.
- Ilustracije se mogu uvećati i učenici ih mogu obojiti (i možda kasnije uokviriti). One se onda mogu iskoristiti da ukrase učionice i školske hodnike.
- Ilustracije se mogu kombinovati sa kratkim opisima ličnih iskustava i pretvoriti u male brošure.

Član 1

Definicija djeteta

Dijete je osoba ispod 18 godina starosti.

Član 2

Nediskriminacija

Ni jedno dijete ne smije se diskriminirati na osnovu boje kože, pola, jezika, vjere, mišljenja, zemlje porijekla, siromaštva ili bogatstva, invaliditeta ili pripadnosti etničkoj manjini.

Član 3

Dobrobit djeteta je najvažnija

U svim zakonima i sudskim odlukama, dobrobit djeteta je na prvom mjestu.

Član 4

Sprovođenje prava

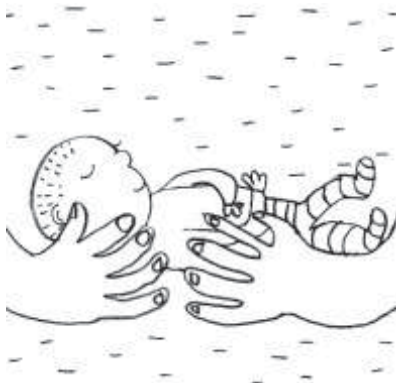
Svaka država mora osigurati, što najbolje može, da se dječja prava sprovode.

Član 5

Poštovanje roditeljskih prava

Svaka država je odgovorna da osigura da se dužnosti, prava i odgovornosti roditelja sprovode na takav način da djeca mogu ostvariti svoja prava. (Vlade moraju poštovati prava i dužnosti roditelja, članova porodice i/ili zakonskih staratelja tako što obavještavaju i savjetuju djecu o njihovim pravima)

Član 6

Opstanak i razvoj djeteta

Svako dijete ima pravo na život i opstanak. Država mora osigurati da se djeca i mladi razvijaju dobro.

Član 7

Ime i pripadnost državi

Svako dijete, od rođenja nadalje, ima pravo na ime, na pripadnost državi i da se o njemu brinu njegovi/njeni roditelji.

Član 8

Zaštita identiteta

Svako dijete ima pravo da zadrži ili povрати svoje ime, pripadnost državi i porodične odnose.

Article 9

Razvod roditelja

Svako dijete ima pravo da živi sa svojim roditeljima, osim kada je potrebno da se zaštiti od roditelja. Ako se dijete mora odvojiti od jednog ili oba roditelja, ima pravo da se njegov/njen glas čuje. Ako se dijete odvoji od jednog ili oba roditelja, ono ima pravo da zna gdje su oni.

Član 10

Ponovno okupljanje porodice

Svako dijete ima pravo da napusti bilo koju državu i otputuje u svoju zemlju kao bi se ponovo sastalo sa svojom porodicom.

Član 11

Zaštita od otmice i odvođenja

Svaka država mora se boriti protiv otmice i odvođenja djece u drugu državu i zadržavanja djece od strane roditelja ili neke druge osobe.

Član 12

Dječja sloboda mišljenja

Svako dijete ima pravo da se njegov/njen glas čuje i da izrazi svoje mišljenje po svim pitanjima i temama koje se odnose na njegov/njen život. Ovo je posebno važeće u pravnim i administrativnim procesima. Što je dijete starije, to se više njegovo/njeno mišljenje mora saslušati.

Član 13

Sloboda izražavanja

Svako dijete ima pravo da iskaže slobodno svoje mišljenje i da dobije i pruža informacije putem medija. Svako dijete takođe ima odgovornost da svoje mišljenje iskaže na način koji poštuje prava drugih.

Član 14

Sloboda misli, savjesti i vjere

Svako dijete ima pravo da slobodno upražnjava vjeru i slobodno iskazuje misao i radi po savjesti. Država mora poštovati prava i odgovornosti roditelja kada djeca ostvaruju ova prava.

Član 15

Pravo na mirno javno okupljanje

Svako dijete ima pravo da se sastaje sa drugom djecom, da se udružuje ili formira udruženja ili unije, sve dok prava drugih nijesu povrijeđena u ovom procesu.

Član 16

Zaštita privatnosti

Svako dijete ima pravo da mu niko ne zadire u lični život, porodicu, mjesto stanovanja ili prepisku. Uz to, svako dijete ima pravo da mu niko ne okalja čast.

Član 17

Pristup odgovarajućim informacijama

Svaka država mora da osigura da djeca imaju pristup informacijama kroz različite vrste medija i da mogu steći znanja koja su važna za njihovo blagostanje. Država takođe ima dužnost da zaštiti djecu od štetnih informacija.

Član 18

Odgovornost roditelja

Roditelji ili staratelji su zajedno odgovorni za podizanje djeteta. Država ima odgovornost da ih u ovom cilju podržava, na primjer da učini dostupnom brigu o djetetu ukoliko roditelji moraju da rade.

Član 19

Zaštita od zlostavljanja

Država je odgovorna da zaštiti dijete od zlostavljanja od strane roditelja ili drugih ljudi. Svako dijete ima pravo da nauči kako da izbjegne ili se nosi sa bilo kojim oblikom zlostavljanja.

Član 20

Mladi bez porodica

Svako dijete koje ne živi sa svojom porodicom, ima pravo na posebnu zaštitu i podršku. Ono ima potom pravo na hraniteljsku porodicu ili brigu u odgovarajućoj instituciji koja poštuje njegovo vjersko, kulturno ili lingvističko porijeklo.

Član 21

Usvajanje

Dijete se može usvojiti ako je usvajanje dozvoljeno, priznato i potvrđeno od strane države i ako služi dobrobiti djeteta.

Član 22

Djeca izbjeglice

Svako dijete koje je prisiljeno da napusti svoju zemlju, koje je izbjeglica ili traži azil, ima pravo na posebnu zaštitu od strane države.

Član 23

Djeca sa invaliditetom

Svako dijete sa invaliditetom ima pravo na posebnu njegu i obrazovanje. Njemu/Njoj je potrebno pružiti pomoć da bi bilo nezavisno i da aktivno učestvuje u svojoj zajednici.

Član 24

Zdravlje i medicinske usluge

Svako dijete ima pravo na najbolju moguću zdravstvenu zaštitu. Država ima obavezu da se bori sa mortalitetom djece, obezbijedi medicinske rezerve za mlade ljude, bori se sa lošom ishranom i bolešću, garantuje zdravstvenu zaštitu za trudnice i mlade majke, učini zdravstveno obrazovanje dostupnim, da razvije prevenciju u javnom zdravstvenom sektoru i da zabrani običaje koji povrjeđuju djecu.

Član 25

Revidiranje terapije ili zaštite

Svako dijete koje je primljeno u neku ustanovu radi zaštite, brige ili tretmana ima pravo da se njegov/njen prijem provjeri i revidira.

Član 26

Socijalna sigurnost

Svako dijete ima pravo na socijalnu sigurnost, poput socijalnog osiguranja. Država garantuje djetetu novčane nadoknade koje uzimaju u obzir finansijsku situaciju porodice ili staratelja.

Član 27

Životni standard

Svako dijete ima pravo na standard življenja koji odgovara njegovom/njenom fizičkom, duhovnom, moralnom i društvenom razvoju. Roditelji ili staratelji su prije svega odgovorni da ovo obezbijede. Država ima dužnost da ih u ovome podrži.

Član 28

Obrazovanje

Svako dijete ima pravo na obrazovanje i na školu. Država je dužna da obezbijedi besplatno osnovnoškolsko obrazovanje i učini ga obaveznim, i slično da srednješkolsko obrazovanje učini dostupnim djeci i mladima. Država ima dužnost da osigura da se sa djecom i mladima u školi ophodi adekvatno i da nema ogrešenja o njihova ljudska prava.

Član 29

Obrazovni ciljevi

Školsko obrazovanje bi trebalo da razvija ličnost i talente svakog djeteta, priprema djecu za život odraslih i podstakne ih da poštuju ljudska prava, svoju i druge kulture i vrijednosti.

Član 30

Djeca manjina

Svako dijete koje pripada manjini ima pravo da uči i živi svoju kulturu, vjeru i jezik.

Član 31

Odmor, igra i slobodno vrijeme

Svako dijete ima pravo na odmor i slobodno vrijeme kada se može igrati i slobodno učestvovati u kulturnom i umjetničkom životu.

Član 32

Zapošljavanje djece

Svako dijete ima pravo da bude zaštićeno od svakog oblika eksploatacije i rada koji mogu štetiti njihovom obrazovanju ili razvoju. Država je dužna da utvrdi najnižu starosnu dob za dozvoljen rad, broj radnih sati na dan i radne uslove.

Član 33

Zaštita od narkotika

Svako dijete ima pravo da bude zaštićeno od proizvodnje i stavljanja u promet nelegalnih droga.

Zaštita od seksualne eksploatacije

Svako dijete ima pravo da bude zaštićeno od seksualne eksploatacije i zlostavljanja, prostitucije i pornografije.

Član 34

Zaštita od prodaje i trgovine ljudima

Država mora preduzeti sve što je u njenoj moći da spriječi da se djeca i mladi otimaju ili budu žrtve trgovine ljudima.

Član 35

Zaštita od svih drugih oblika eksploatacije

Svako dijete ima pravo da bude zaštićeno od svih drugih oblika eksploatacije (npr. prošenja)

Član 36

Član 37

Mučenje i zarobljavanje

Svako dijete ima pravo na zaštitu od mučenja, okrutnog tretmana ili kazne, nelegalnog zarobljavanja ili bilo kakvog oblike povrede njegove/njene lične slobode. Država ima obavezu da zabrani smrtnu kaznu i doživotnu robiju za mlade ljude. Ako je dijete zatvoreno, ono ima pravo da se s njime ophodi humano i s poštovanjem. Ako je dijete ili mlada osoba zarobljena, ne smije se u pritvoru držati sa odraslima i mora biti u mogućnosti da kontaktira sa svojom porodicom i da ima pravo na pravnu pomoć.

Član 38

Rat i oružani sukob

Djeca i mladi ispod 15 godina imaju pravo da ne učestvuju u ratu i oružanom sukobu. Država ima obavezu da pruži posebnu zaštitu djeci koja su ugrožena ratom.

Član 39

Rehabilitacija i integracija

Svako dijete koje je žrtva oružanog sukoba, mučenja, zanemarivanja ili eksploatacije ima pravo na odgovarajuću brigu kako bi postalo psihički i fizički zdravo i kako bi se integrisalo u zajednicu.

Član 40

Zakonodavstvo za mlade

Svako dijete koje je optuženo za krivično djelo ima pravo da se na sudu sa njime ophodi s dostojanstvom. Svi su nevini dok se ne dokaže suprotno. Svako dijete ima pravo na pravedno suđenje, prevodioca (ako je to potrebno), zaštitu privatnosti i pravo na ponovno suđenje. Država ima obavezu da odredi najnižu starosnu dob ispod koje se djeca ne mogu smatrati pravno odgovornim. Država takođe ima obavezu da obezbijedi alternative zatvoru za optuženu djecu i mlade ljude.